ZA NEKAJ VEČ K... 2c na dan ...e ... "GLA...KRODA" PO POŠTI N...ST NA DOM (Izvzemši sobo., nedelj in praznikov) ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

Erasm. Gorske 6:30.44 1116 E. 72nd St KO...

GLAS NARODA

- List slovenskih delavcev v Ameriki. -

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

TREBA JE DAROVALCEV KRVI!

Plazma RDEČEGA KRIŽA rešuj življenja sto in sto ranjenih vojakov in mornarjev. — Toda potrebnih je še na tisoče darovalcev krvi. Dajte pint krvi, da rešite življenje.

No. 77. — Štev. 77 — VOLUME LIII. — LETNIK LIII. NEW YORK, THURSDAY, APRIL 19, 1945 — ČETRTEK, 19. APRILA, 1945 Telephone: CHelsea 3-1242

AMERIŠKA VOJSKA V KRKONOŠIH

VOJNA V EVROPI SE BLIŽA KONCU

ZAPADNA FRONTA:

Pariz, Glavni stan zapadnih zaveznikov, 19. aprila. — Tretja ameriška vojska pod poveljništvom gen. Pattona, je prekoračila včeraj popoludne mejo češkoslovenske republike v Krkonoših in napredovala 4 milje v notranjost dežele. Kakor znano je Hitler prekoračil isto mejo leta 1938, ko je zasedel z svojo nacijsko vojsko Češkoslovensko.

Prihod ameriške vojske v Krkonoše je prvo darilo Hitlerju za njegov rojstni dan, kateri bode jutri.

IZTOČNA FRONTA:

Ruska vojska v Braniboru, je danes oddaljena le 13 milj od Berolina in napreduje v jugozapadni smeri, kar znači da bodo Rusi obšli imenovano mesto od juga in severa, kajti včeraj so zavzeli mesto Finsterwalde in sedaj napredujejo proti mestu Lipsko, kjer se bodo združili z vojskami svojih zapadnih zaveznikov.

Zavezniki razcepili Nemčijo

Stotnik Ludwig Sertorius, nemški radijski komentator pravi, da je vojni položaj v Nemčiji tak, da se more Nemčija smatrati za dva vojaška dela, severnega in južnega.

Njegovo priznanje potrjuje prejšnje stockholmsko poročilo, ki pravi, da je bila Nemčija razdeljena v dva vladna dela, enega na severu, ki se razteza od Baltika in Severnega morja proti jugu, in drugega v južni Nemčiji.

Četudi Sertorius ne pravi naravnost, da je bila Nemčija presekana na dvoje, vendar s tem priznava, da so Nemci na to pripravljeni, ko se bodo Amerikanci združili z Rusi.

Nemška uradna časnikarska agentura DNB pravi, da so nemški listi prejeli naročilo, da so v petek pisali ob priliki Hitlerjevega rojstnega dne. — Njih vsebina je bila propagandna in zatrjuje, da nemški narod Hitlerju za rojstni dan prinaša darilo — zvestobo do fuehrerja.

HITLERJEV ROJSTNI DAN

Vsestranske priprave za proslavo tega dne v Nemčiji: na zapadni in iztočni fronti.

Jutri, dne 20. aprila, je Hitlerjev rojstni dan. Po vsej Nemčiji, in sicer v srcu Nemčije, kakor tudi v po zaveznikih zasedeni večji polovici nekdanjega "rajha", se vrše velike in vsestranske priprave za proslavo rojstnega dneva ponorelega dunajskega Adolfa. Jutri bode star 56 let.

Zapadni in iztočni zavezniki so pripravili vse potrebno, da počaste Hitlerjev rojstni dan tako, da se obe fronti združiti na vseh vrstah in frontah in da z vsestranskim streljanjem proslavijo vodjo in vničevalca Nemčije.

V proslavo Hitlerja se je njegov general Walther Model, čegar vojsko je obkoljena po zapadnih zaveznikih v Porurju, ustrelil, ker je dognal, da za njega in njegovo obkoljeno vojsko ni več rešitve.

Do današnjega dneva so zavezniki vjeli 230,000 njegovih vojakov, katerim ne bode treba proslavljati rojstni dan Adolfa.

FELDMARŠAL MODEL SE JE USMRTIL

Nepotrjena poročila naznanjajo, da je feldmaršal Walter von Model, čegar armada je bila obkoljena v Poruhrju, ko sta se združili ameriška prva in deveta armada, izvršil samomor.

Von Model, ki je poveljeval uničeni nemški peti oklopni in 15. armadi, je prej poveljeval na vzhodni fronti. — Poročila pravijo, da njegovega trupla niso našli, četudi je bil zavzet že skoro ves 4500 kvadratnih milj veliki obkoljeni prostor. Ameriška prva in deveta armada sta vjeli 263,000 Nemcev.

Stalingradska tovarna dodelala 1000 poljedeljskih traktorjev

Stalingrad, Rusija, 17. aprila. — V tukajšnji tovarni za izdelovanje poljedelskih traktorjev, so ta teden dovršili traktor št. 1000. Delavci te tovarne so tudi sklenili, da bodo skrbeli za to, da se izdelovanje posameznih delov za traktorje, še hitreje izdeluje. (Kakor znano so naciji mesto Stalingrad z vsemi tovarnami vred, razdejali, toida rusko delavstvo je izvršilo pravo čudo: zgradilo mesto in vse tovarne iznova, tako, da se tamkaj sedaj izgotovi več strojev in traktorjev, kakor pred prihodom nemških divjakov.

Trapasti Musso

Kot po navadi, prihajajo o bivših diktatorjih dokaj čudne stvari na dan. Krona vsega pa je bil brez dvoma znani laški lajač Mussolini.

Te dni je ljudska sodnija v Rimu obsodila na trideset let ječe rdečlaso plesalko "La Tanzi." Pri sodni razpravi so prišle na dan stvari, ki so izzvale smeh vseh navzočih.

Rečena La Tanzi je pripravila Mussolinija, da ji je igral na gosli medtem, ko je ona plesala zanj. Pa to ni bilo vse. Lahkoživka je namreč zahtevala, da igra Mussolini v sami srajci in pa z lovorjevim vencem na glavi. Ona pa je imela na sebi tiste tanke obleke, ki ničesar ne oblečejo.

No in za takim norcem so se metali Lahi.

Lt. General Patton, imenovan generalom

Več drugih odlikovanj v naši vojski.

Washington, D. ., 19. aprila. — Lt. General, George Smith Patton Jr., poveljnik naše tretje vojske v Nemčiji, bode te dni imenovan generalom z štirimi zvezdami, in sicer na predlog predsednika Trumana, kateri je na isti način odlikoval tudi našega Lt. generala Courtney H. Hodgesa od naše prve vojske. Istodobno je predsednik Truman imenoval še nadaljnih devet majorjev-generalov v čin Lt. generalov.

Tozadevna imenovanja so bila včeraj odposlana zvezinemu senatu v svrho odobritve.

Novi Lt. generali so: Jos. L. Collins, Oscar W. Griswold, Lucius D. Clay, Geoffrey Keyes, Edmund B. Greggory, Walton Harris Walker, Levin H. Campbell, Wade H. Hayslip in Eugene Reybold.

Jugoslov. zahteve so znane

Maršal Tito je v Moskvi časnikarskemu poročevalcu C. L. Sulzbergerju rekel, da so teritorijalne zahteve Jugoslavije svetu znane in da Beograd ne razmisija o nikakih novih pridobitvah. Ozemlja, o katerih je Jugoslavija že govorila, so Istra, Trst in Gorica ter južni del Koroške.

Maršal Tito je povedal, da je Jugoslavija zaveznike že prosila za dovoljenje, da je vdeležena pri delni zasedbi Nemčije in Avstrije in da želi zasesti ozemlje v katerem je Koroška z glavnim mestom Celovcem.

Na svoji južni meji Jugoslavija ne zahteva nikakega ozemlja, da pa Jugoslavija ne bo nasprotovala želji Makedoncev, če se hočejo združiti z Jugoslavijo.

Časnikar je nato maršala Tita, ki je izrazil svoje veliko zadovoljstvo nad pred kratkim sklenjeno prijateljsko pogodbo s Sovjetsko unijo, vprašal, ako namerava Jugoslavija skleniti pogodbe s svojimi malimi sosedami,kot so Madžarska, Rumunska, Bolgarska, Grška, Albanija in pozneje tudi Italija in Avstrija.

"To vprašanje za sedaj ne obstoji," je odvrnil Tito.

Predno se je maršal Tito z vlakom odpeljal v Jugoslavijo, je časnikarskim poročevalcem povedal nekaj zanimivih podatkov iz svojega življenja.

"V Rusijo sem prvič prišel leta 1915," je rekel, "ko sem bil vjet kot vojak v avstro-ogrski armadi. Tukaj sem ostal pet let in skoiz boljševiško revolucijo in državljansko vojno. Nikdar se nisem boril v jugoslovanski brigadi, kot nekateri zatrjujejo.

"V državljanski vojni sem se boril na strani boljševikov. Bil sem hudo ranjen in bolan v prvi svetovni vojni in v državni vojni nisem igral kake večje vloge. Poročil sem se tukaj v Rusiji.

"Leta 1920 sem se vrnil v Jugoslavijo, kjer je bil rojen moj sin Žarko leta 1924. Zopet sem pričel delati kot delavec v Zagrebu in Kraljevici ter drugih krajih in sem postal tajnik unije kovinskih delavcev. Leta 1928 sem bil aretiran in obsojen zaradi svojega delovanja in sem prebil prihodnjih šest let v zaporu.

"Leta 1929 sem svojega sina Žarkota poslal v Sovjetsko unijo, kjer je ostal do svoje vrnitve v Jugoslavijo."

Maršal Tito je še dodal, da je bil njegov sin hudo ranjen, ko je služil v rdeči armadi pri Možaisku. Izgubil je desno roko in se je pred nekaj tedni vrnil v Jugoslavijo in je sedaj v jugoslovanski armadi:

Maršal Tito je odločno zanikal, da bi bil na Španskem tekom španske državljanske vojne. "Pomagal sem samo organizirati promet na republikansko stran," je rekel.

Dva dni je že poteklo, odkar je maršal Tito v Moskvi izjavil, da se prebivalci Trsta želijo združiti z Jugoslavijo, toda italjansko časopisje zaradi tega ne stresa svoje jeze in uvodni članki v tem so nepričakovano zmerni.

Nekateri krogi so mnenja, da tiči ta zmernost v tem, ker je maršal Tito govoril v senci Kremlja in Italija noče preveč glasno protestirati proti novi nevarnosti, ki preti Trstu, dokler se ne prepriča, koliko oporo bo Jugoslavija dobila od Sovjetske unije v svojih zahtevah po ozemlju, ki ga Italijani smatrajo za svoje.

JAPONSKI SAMOMORILNI LETALCI

Japonci so pričeli graditi veliko število novih samomorilnih aeroplanov, ki bo najbrže bolj uničevalen kot pa so nemške V-bombe.

Novi aeroplani bodo nadomestili bolj drage navadne zasledovalne aeroplane, katere so japonski samorilni letalci napolnili z bombami in se nato zaleteli v ameriške bojne ladje.

Novi aeroplani, ki jih gradijo v Mandžuriji, nosijo 2240 funtov razstreljiva, ki je naloženo v nosu aeroplana kot glava torpeda.

Pilot sedi sredi aeroplana, ki ima propeler zadej. Leti po 400 milj na uro, pri zaletu na cilj pa 600 milj na uro.

Aeroplan se razleti, če njegov nos ali krilo zadene ob kak trd predmet.

Samomorilni letalci se vežbajo šest mesecev in dobe tri mesece dopusta, predno nastopijo svojo nevarno službo.

Predno aeroplan odleti, pilota zapro od zunaj in s seboj nima padala. Ko se aeroplan dvigne s tal, kolesa odpadejo.

Pilot ne more skočiti iz aeroplana, s katerim tudi ne more pristati, vsled česar je, že izgubljen, še predno se zaleti v svoj cilj.

Ko se samorilni letalec dvigne v zrak, trikrat obkroži letališče, osobje na tleh pa mu salutira.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, ako je vam le priročno da se poslužujejo — UNITED STATES oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER.

PREMESTITEV NAŠIH ČET IZ EVROPE NA PACIFIK

Premestitev se je pričela ne da bi naš vojni oddelek čakal na padec Nemčije.

Washington, D. C., 19. apr. — Mnogo naših čet in velike količine vojnega materijala, topov, streljiva, itd., je že bilo odposlano iz evropskih bojišč na Pacifik, oziroma v bojevanje proti Japonski, ne da bi bilo to javnosti naznanjeno in ne da bi vlada čakala na konec vojne v Evropi. Premeščevanje naših čet in potrebščin se bode nadaljevalo v veliki meri, oziroma v tolikem obsegu, kakor bodo dovoljevale okoliščine z ozirom na potrebne parnike.

Poleg tega se tudi naznanja, da bode mnogo vojaštva, katero je bilo namenjeno za odposlanje v Evropo, potovalo na Pacifik mesto v Evropo.

Ta vest, ki je potrjena, je izredno značilna, ker pomenja, da se bode vojna proti Japonski v vsakem pogledu povečala in poostrila.

Ta vest tudi pomenja, da v Evropi ne bodo potrebovali toliko vojaštva za popolno osvojitev in pomiritev Nemčije, kakor se je prvotno domnevalo.

Tekom zadnjih štirih mesecev so se vršile vse potrebne priprave za premestitev našega vojaštva iz Evrope na Daljni Iztok, kajti že tedaj je bilo jasno, da bode Nemčija preje poražena, nego se je prvotno domnevalo.

Naše vojaštvo potuje iz Evrope na Daljni Iztok na parnikih, kateri plujejo iz Zjed. držav v Evropo naloženi z jestvinami in žitom. Tam to blago izkreajo, preuredijo notranjost parnikov v stanovanja vojaštva, katero se potem ukrca na parnike z potrebnim orožjem in drugim blagom, na kar parniki odplujejo na Pacifik.

Sedemdeset odstotkov vojnih potrebščin, katere so bile namenjene v Evropo, bodo sedaj odposlali direktno na Pacifik.

Vojna uprava tudi naznanja, da bode naša vojska na Pacifiku v nadalje potrebovala izdatno večje število bomb, kakor dosedaj.

NACIJI ODHAJAJO NA ZADNJI BRANIK

Nemški begunec Kurt Reiss, ki živi v Švici in pogosto obišče Nemčijo, poroča iz Berna v Švici:

"Naciji zapuščajo Nemčijo. Nobena tajnost ni več o tem, da so bile najboljše čete in SS edinice v alpsko reduto (kakor to imenujejo Nemci) ali na zadnji branik, kjer se zbirajo.

Ravno sedaj je najvažnejše zbirališče SS čet severno od Bodenskega jeera. Šele pred nekaj dnevi so bile nekje na Tirolskem dogotovljene vojašnice za 300,000 vojakov.

Ob dohodih do redute se oblačijo v vojaške uniforme ter upajo, da se bodo porazgubili med narodom. Hitler je odredil, da nikdo ne sme imeti svoje službe obenem v stranki in vladi.

Zavezniški in nevtralni krogi si to razlagajo kot poiskus, da bi krajevna oblast bila vpadnim zaveznikom sprejemljiva.

Poglavitni namen pa je, da se manjšim nacijskim uradnikom nudi priložnost, da se razgube v zatišje in s tem rešijo svojo kožo in gredo v podtalne prostore.

Ko se naciji umikajo, pobijajo svoje stare nasprotnike in vse možne bodoče nemške voditelje. Zadnje tedne je bilo samo v Berlinu pomorjenih na dan po 120 ljudi.

Zadnje čase so pričeli Nemci sovražiti zapadne zaveznike in to utemeljujejo z naslednjim: Rusi so nas porazili vojaško. Njihove armade so premagale naše armade. Toda zapadni zavezniki rušijo naše domove in pobijajo naše žene in otroke.

Noben Nemec se ne ravna po nacijskem povelju, da bi požigal domove, temveč vsakdo skuša ohraniti kar največ mogoče.

ZASLEDOVANJE VOJNIH ZLOČINCEV

Državni department se je odkrito zavzel, da se je treba poslužiti vseh sredstev, da pridejo pred zavezniško sodišče vsi osiški vojni zločinci, tudi oni, ki so si poiskali zavetje v kaki nevtralni državi.

To stališče je povdaril državni tajnik Edward R. Stettinius v svojem pismu kongresniku Cecil R. Kinu, čegar resolucijo je odobril, da se Združene države poslužijo vseh sredstev, da primejo one zločince, ki so pobegnili v nevtralne in ne vojskujoče se države. Tudi predsednik Truman je v svojem prvem govoru v kongresu zavzel isto stališče, ko je rekel: "Nič ne bo omajalo našega sklepa kaznovati vojne zločince — pa če jim moramo slediti do konca sveta."

Značilno pri tem je, da je Stettinius pisal to pismo 13. aprila, dan po smrti predsednika Roosevelta in na dan, ko je imel 20-minutni razgovor z novim predsednikom Trumanom.

To in Ono

Najnovejša znanost

Na svetu imamo vse mogoče preroke, ki napovedujejo bodočnost in uganejo—ali pa ne. So pa eni, ki so začeli misliti na to, če niso gotovi zakoni, po katerih se ravna vse na svetu. In med te spada Edward R. Dewey.

On je začel premišljevati vse to, kako pridejo gotovi dogodki. Do leta 1929 je bil navaden ekonom, ki se ni zmenil za taka vprašanja.

Toda prišel je polom in z njim depresija.

In Deweyu je prišlo na misel, da se vpraša: zakaj polom in depresija? Seveda je vprašati veliko ložje, kakor odgovoriti. Mesto, da bi reševal to vprašanje, si je stavil drugo: kdaj?

In na to je dobil kaj dobre in zanesljive odgovore. Na svetu se godi vse po gotovih zakonih, ki se kolikor toliko enakomerno povračajo.

Znano je vsem nam postavim kebrovo leto, ki pride na vsaka štiri leta. Potem so kobilice, ki pridejo na 17 let. Znana Hudson Bay družba, ki lovi divje živali zastran kože, je tudi pronašla, da v nekaterih letih dobe do sedemdeset tisoč kož, druga leta pa komaj po štiri tisoč.

Rečeni Dewey je pronašel vsepolno stvari, ki pridejo na gotove čase. Zato niso njegove napovedi navadna ubibanja, pač pa slone na dejstvih, Lahko ga vpraša! za ducat ali dva pojavov, pa boš dobil odgovore, da se boš kmalu prepričal, da je vse na svetu v gotovih dobah.

Nas posebno zanima, kaj misli o razmerah na svetu po vojni. Kdor je premišljal že to, je mogoče prišel do splošnega zaključka, ki se ponavlja skoro vedno in povsod. In ta bi bil: po težkem trpljenju in žalosti pride doba veselja, po veselju pa zopet nekaj žalosti podobnega.

Torej: Dewey pravi, da bomo imeli tje do konca 1947 jako dobro prosperiteto, po tem se pa zopet vrne kriza, ki bo držala več let. Pravi tudi, da se bo leta 1950 lahko kupilo za dolar trikrat toliko, kakor danes.

Da bo po vojni nekaj časa prosperiteta, o tem ne dvomimo. Ljudje bodo prihranili dosti denarja in ga po večini tudi zapravili. Potem pridejo na vrsto suha leta.

Vi, ki danes služite in hranite, se mogoče vprašate: kam z denarjem, da bi kaj nesel?

Hranite ga, — prilike bodo kmalu tukaj, ko ga boste lahko v resnici dobro naložili.

In še nekaj: ne kupujte nobenih delnic ali vrednostih papirjev, razven vojne obligacije naših držav, ki so — bi rekli — edine res dobre in varne.

KUPITE "EXTRA" VOJNE BONDE

ŠKODODELNOST V KNJIŽNICI

Kaj so Lahi vsega zmožni, nam priča najbolj slučaj dr. Baldo Aquilana, kateri je po poklicu predavatelj, pisatelj in ustanovitelj laške organizacije v Ameriki: Zveza laških sinov v Ameriki. Torej: če sklepaš iz tega, da je zanesljiv inteligent, se motiš. Zakaj ta Lah je bil te dni kaznovan na $250 kazni ali tri mesece zapora.

Vzrok? Šel je v javno knjižnico, tam si izposodil neko knjigo, ki spada med redke. To je potem "krstil," to se pravi, nekaj strani, katere je hotel imeti, je kar izrezal in pridržal, s čimur se je seveda napravila velika škoda.

Delal je pa tako: redkejših knjig ne dovolijo jemati domov, ker se boje zanje. Ta Lah je vzel knofljico in jo lepo drgnil gori in doli po straneh, dokler niso bile do dobra porezane.

"GLAS NARODA"

("VOICE OF THE PEOPLE")

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation) Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec. Place of business of the coporation and addresses of above officers; 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly $7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO: $7.—; ZA POL LETA $3.50; ZA ČETRT LETA $2.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

Telephone: CHelsea 3—1242

Prebuditev naprednjaštva

Med slovenskimi Američani je še vedno na tisoče ljudi, ki se spominjajo špansko-ameriške vojne, katera se je koncem minolega stoletja za vse nas zaključila vspešno, na kar je naša republika postala svetovno važna v pogledu mednarodne politike. Nazadnjaška Španska je bila temeljito poražena in njene kolonije so postale svobodne in napredne. Tedaj je postala Cuba, ki je bila preje le sužnijška kolonija španjolske pokrajine Katalonije in tamošnjih samostanov, — svobodna republika; otok Puerto Rico, se je pridružil po glasovanju prebivalstva našim državam in ravno to se je zgodilo tudi z Filipinskim otočjem, ki je potem, ko je bila "revolucija", podpirana z denarjem nazadnjaštva pod vodstvom Emilija Aguinaldo, zatrta, postalo samostojno in je po svoji lastni volji nadaljevalo svojo osodo pod pokroviteljstvom naše republike.

Še večje število slovenskih Američanov je preživelo tudi prvo svetovno vojno. Med nami nas je bilo mnogo, ki smo bili svobodoljubni ne le koncem špansko-ameriške vojne, temveč smo taki ostali, ko se je pričela prva svetovna vojna. Vsi se še prav dobro spominjamo, da je bil namen vseh naprednjakov tekom prve svetovne vojne, izboljšati položaj naše republike v mednarodnem in političnem pogledu. Vse naše naprednjaštvo je tedaj sledilo našemu blagopokojnemu predsedniku, Woodrow Wilsonu, — pred vsem radi njegovega govora z ozirom na štiri svobodščine v letu 1912, in potem tudi v letu 1916, ker je našo republiko obvaroval pred vojno, — in končno leta 1917, ker je našo republiko povedel v vojno, da se tako preprečijo vse nadaljne vojne.

Po tej vojni, oziroma po prvi svetovni vojni, se je naša inteligenca razdelila v troje strank.

Prva stranka: — to so bili konservativci, ki so se zanimali le za svoja podjetja in denar, katerega so vložili v tedanja podjetja.

Druga stranka: — razočarani in srditi naprednjaki in radikalci, ki so bili tedaj pristaši magazinov "New Republic" in "The Nation", in

Tretja stranka: — skupinja ljudi intelektualcev, kateri so že tedaj "videli v bodočnost", in spoznali, da je bodočnost namenjena Sovjetski Rusiji, kajti vedeli so že tedaj, da bodočnosti človeštva ni iskati v zasebnih dobičkih posameznikov.

•

Druga, oziroma sedanja svetovna vojna, je le obnovitev starih mišljenj in domnevanj: zveza liberalcev in radikalcev z konservativci in nazadnjaki, da se tako ohranijo tudi v bodoče "štiri svobodščine" potom zjedinjenja nazorov velikih demokratičnih držav v svrho združitve vseh miroljubnih ljudstev, in da se ohrani narodno gospodarstvo v prid dobičkov, oziroma, da se tako še v nadalje — če treba tudi z silo — čuvajo koristi in dobički velikih držav, ki so svetovnega pomena.

Ponavljajo se toraj stara načela in stara gesla kot vada, in ko se na to vado vjame dovolj rib, potem je ribarenje še ložje. Zakoni človeške družbe se niso spremenili od rimskih časov nadalje, oziroma od časov, ko so Rimljani pričeli vstanovljati svoje, za tedanjo dobo "svetovno cesarstvo". Tedaj so namreč skrbeli za to, da se je intelektualcem godilo dobro, dočim so narodu dajali dovolj vsakdanjega kruha in iger v rimskih cirkusih,.— strogo po pravilu: dajte narodu "panem et circenses" (kruha in igre). Machiavelli je opisal tedanjo rimsko politično igro v svojem delu pod imenom "Il Principe". In po temu pravilu so se ravnale italijanska, angleška in tudi naša vlada, ko so vničile špansko republiko in vzpostavile stare španske reakcijonarje, lastnike veleposestev in cerkvene dostojanstvenike, kateri vsi še vedno delujejo v prid nacizma in fašizma pod "vlado" Franca.

Kljub vsemu temu pa svetovna inteligenca še vedno miruje. Toda ako se niso ničesar naučili od finančnega poloma iz leta 1929, in od španske civilne vojne, bi svet vendarle pričakoval od teh ljudi, da ne bodo pregledali nevarnosti, katere so nastale za ves svet v — Monakovu — potom Hitlerja, Mussolinija, Deladierja in Chamberlaina, kateri so tedaj kovali zarote proti jedinemu narodu v Evropi, kateri je srečno prestal vso protirevolucijonarno gonjo tedanje svetovne starokopitne zveze.

Od tedaj nadalje se na svetu ni mnogo spremenilo. Zastopniki v mednarodnih podjetjih naloženega denarja, še vedno zbirajo krog sebe inteligenco, katero bodo potem, ko bode odslužila njihovim zasebnim koristim, enostavno odslovili, odnosno pometali v obcestne jarke, kakor se je to vedno dogajalo. Človeško medsebojno bratstvo ni mogoče ustanoviti potom monopolov, izkriščanja, zatiranja, umorov, sovraštva in krvne osvete, pač pa potom medsebojnega ljudskega sporazuma glede dela, jednakosti v priložnostih, tolerance, sočuvstvovanja in mednarodnega iskrenega tovarištva.

OB SOČI IN JADRANU GRME TOPOVI . . .

Iz kronike uspešnih borb in zmag IX. korpusa NOV in POJ. — Napisal za "Slovenskega Poročevalca" — L. K.

Nepozabni bodo ostali za očividce dnevi po padcu italijanskega fašizma na Primorskem, ko se je narod, toliko let strahovan in zatiran pod fašistično peto zdramil k uporu kakor na plat zvona. Oborožiti se! To je bilo geslo tistih veličastnih dni. Možje in žene, da celo otroci so tekmovali med seboj, kdo bo razorožil čim več propadle italijanske vojske, ki je, skrušena od slabe vesti bedno trepetala za življenje. Potlej so spet tekmovale vasi, katera bo dala več borcev za narodno vojsko, ki je rasla iz dneva v dan iz prejšnjih malošteviln ih odredov in bataljonov v močne brigade. Zavihrale so slovenske trobojnice z rdečo zvezdo — simbol svobode. Slovenska beseda in slovenska pesem sta našli spet svoje mesto na zemlji, ki je uklenjena in zasužnjena molčala več kot dve desetletji.

• • •

Na Gorico!

V Istri in na Krasu, krog Trsta in Gorice, v Vipavski dolini, pa v Brdih, na Tolminskem in Cerkljanskem so se zbirali bataljoni narodne vojske, oboroženi z modernim orožjem — neprostovoljno dedščino propadlih italijanskih okupatorjev. Vse borbene sile primorskega ljudstva so se strnile in šle v pohod z enim samim svetim ciljem: na Gorico! V boj za osvoboditev srca svoje dežele! Toda ta vojska je bila še premlada, neizkušena in neprekaljena v boju. Kljub sovražnikovi premoči in njegovi zagrizeni, načrtni obrambni goriškega mesta so bataljoni narodnih b o r c e v vztrajno in neutrudno napadali utrdbe noč in dan. Ni jim bilo mar ne truda in ne žrtev v tej neenaki bitki, ki spada prav gotovo v eno najslavnejših dob našega boja na Primorskem. Bil je to množični napad oboroženega ljudstva, ki je pretrgalo suženjske vezi in dalo duška svojemu enodušnemu strmljenju po osvoboditvi. To je sovražnika zastrašilo, zlasti še po začetnih uspehih naših mladih brigad, ki so si v junaškem zaletu priborile dostop skozi utrjene črte v mesto samo. Zbral je vse svoje sile od blizu in daleč ter skušal z nekaj divizijami v kali zadušiti vsenarodni upor.

Po sovražni ofenzivi — naša ofenziva

Pred silno premočjo nemških divizij se je naša mlada vojska premaknila na nove položaje. Sovražniku je sicer uspelo vzpostaviti prometne zveze proti Gorici in Trstu in ohraniti nekaj zaledja s postojankami v Vipavi, Ajdovščini, Idriji in nekaterimi oporišči v dolini Soče in Bače. Ni mu pa uspelo razbiti naših enot, ki so se ta čas formirale v brigade v sestavo novo ustanovljene Alpske operativne zone. Šestim brigadam se je po zmagovitem prodoru naše vojske na Gorenjsko pridružil še Gorenjski odred. V Poljanski in Selski dolini so se rušile postojanke pod jeklenimi udarci našega težkega orožja in udarnimi juriši naših borcev. Padle so Žiri, meja med Primorsko in Gorenjsko je bila dokončno prebita. Na ozemlju obeh pokrajin so se formirale divizije, ustanovljen je bil IX. korpus pod poveljstvom generalmajorja Ambrožiča, ki je s svojimi sodelavci položil temelje redni narodni vojski na Primorskem. Zdaj že izkušene in prekaljene v borbi so stopale naše brigade pred nove, odgovornejše naloge neizprosne osvobodilne borbe.

Sovražnik napada brez uspeha

Če bi ne bilo tako, bi brigade devetega korpusa pač ne mogle vzdržati silovitega pritiska sovražnikove novembrske ofenzive, s katero je zaman poizkušal na sektorjih Poljanske in Selške doline, doline Soče ter v Benečiji in Brdih sistematično razbiti in uničiti naše sile. Brigade so se spretno izmotale iz zased, se prebile skozi obroče in na kraju s smelim napadom na Tolmin in na prometno poti vzdolž Soče dokazale svojo neumrljivo udarnost in prožnost. December je minil v znamenju naše uspešne ofenzive v Baški grapi, kjer je po uničenju postojanke v Koritnici padel v naše roke velik vojni plen. Prišel je napad na Hotedršico, uničenje postojanke v Avčah. Iz dneva v dan je raslo število sovražnikovih izgub v odkritih, frotnanlih spopadih. Vsi poizkusi soražnika, da bi zavrl udarni zalet naših brigad so se sproti skrhali. Skrhali tudi v ponovi januarski ofenzivi, kjer so Švabi v srditi bitki na področju Srednjega Lokovca doživeli pravi polom. Sovražni vojaki so v paničnem begu odmetavali orožje in opreme ter pušcali na položajih ranjence in mrtve.

Isto usodo so doživele okupatorjeve tolpe v bitkah krog Trnovega. Obrambni boji za osvobojeno ozemlje krog Lokav in Čepovana so sovražniku prav tako veljali ogromne žrtve, za katere so se skušali nemočno oddolžiti z divjanjem nad domačim prebivalstvom.

Benečija osvobojena

Pohod naše vojske v Brda, Rezijo in Benečijo. To so bili dnevi zmagoslavja osvobodilne misli v krajih, ki so se šele prebujali k narodni zavesti. Benečani so izprva nezaupno, pozneje pa z nepopisnim navdušenjem sprejemali naše brigade, ki so si z razvitimi zastavami utirale pot skozi sovražnikove obroče. S kakšnim ponosom so spremljali korak naših bataljonov in brigad, občudovali orožje in po dolgih letih spet poslušali svobodno slovensko pesem. Sto in sto novih borcev je vstopalo v naše vrste, da potrdijo v skupni osobodilni borbi svojo prebujeno slovensko zavest.

Naši topovi rušijo postojanke

Tudi vse ostalo primorsko ozemlje je dalo lepo število novih navdušenih borcev, zagrmeli so naši topovi in okrepljene brigade so napadle utrjeno Hotedršcico in Idrijo. Več dni so trajale srdite borbe, v katerih so naše strojnice in puške ob podpori topov in minometov pošteno zredčile sovražnikove vrste. Zastonj je poizkušal sovražnik z ofenzivnimi sunki ustaviti udarni zalet narodnih borcev. V borbah v dolini Pivke je v svoji Ledinski ofenzivi doživel s svojimi belogradističnimi izdajalskimi pomagači vrsto krvavih porazov.

V Vipavski dolini pokajo puške in lajajo strojnice. Skozi majsko cvetje korakajo brigade v napad. Do kraja uničeni postojanki v Prvačini in Dornbergu pomenita bridko izgubo za okupatorja. Njegovi kamioni leže razbiti in zažgani sredi cest, v nočeh naši minerci rušijo železniške proge. V zrak lete sovražnikovi vlaki z dragocenim tovorom, v globine rek se rušijo mostovi in viadukti.

Na Gorenjskem stopajo naše brigade preko ruševin posojank od Bohinja do Poljanske doline preko trupel uničenih okupatorjevih posadk. Na vrhu Triglava razvita slovenska trobojnica z rdčeo zvezdo oznanja bližajočo se svobodo.

Borbe v Baški grapi. Pet sovražnih postojank uničenih do kraja. 530 sovražnikov ubitih, 500 ranjenih in 102 ujeta. Zaplenjen top in cela vrsta minometov ter težkih in lahkih strojnic. Kdo bi preštel ves ostali plen, ki so ga zavojevale naše zmagovite brigade!

Osem železniških mostov in trije cestni so zleteli v zrak. Porušena proga v dolžini več sto metrov. Razvaline porušenih postojank v Hotavljah in Dornbergu. To je samo nekaj uspehov iz ofenzivnih borb, ki jih Deveti korpus lahko s ponosom zapiše v svojo zgodovino.

Po dvajsetdnevni sovražni ofenzivi — Črni vrh

Petič se je sovražnik vrgel v napad s svojimi motoriziranimi divizijami, svojimi tanki, topovi in oklopniki, da prežene, razbije in uniči brigade Devetega korpusa. Kakšen je bil uspeh te skrbno zasnovane, doslej največje njegove ofenzive? O tem bi vedeli povedati kaj več hrabri borci naših divizij, ki so na Cerkljanskem po dolgotrajnih, srditih bitkah prisilili močne sovražne kolone, da so si neprostovoljno in v begu poiskale pot nazaj v Idrijo ter pustile za seboj kupe mrličev. Še bolj zgovoren dokaz sovražnikovega uspeha izpričuje nemara pokopališče motorizirane švabske kolone na cesti med Ajdovščino in Predjamo, ki ga naš vojaški kronist takole opisuje:

"Še danes vidiš razvaline, ki so se nekoč imenovale nemška motorizirana kolona. Danes

(Nadaljevanje na 3. str.)

45-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

Ameriška Bratska Zveza Ely, Minnesota

:: AMERICAN FRATERNAL UNION ::

ki ima

25,000 ČLANOV IN TRI MILJONE DOLARJEV PREMOŽENJA

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti bolezni, nesrečam in smrti.

Ako je društvo A. B. Z. v vaši naselbini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

RAZGLEDNIK

ODLOMKI IZ DOMAČEGA ČASOPISJA

V "Washington Times-Herald" čitamo sarkastično pripombo z ozirom na nabiranje starih oblek za narode, ki so mnogo prestali tekom sedanje vojne. List namreč povdarja, da so Kitajci preveč ponosen narod, da bi sprejemali ponošene obleke, zlasti pa take, ki so izdelane po zapadni "modi", ki je nepopisno smešna. Le pomislimo, kako bi Kitajci izgledali v kratkih kiklah naših deklet ali pa v v hlačah, kakoršnje sedaj nosijo naše ženske . . . In za obleke, kakoršne nosijo pri nas možki, se pametni Kitajci sploh ne zmenijo . . .

★

"The Mirror" v New Yorku pravi, da so sedaj napočili slabi dnevi za Japonsko, in da bi Rusija lahko v veliki meri pripomogla da "pride poraz Japonske prav v kratkem" . . .

★

V istem listu tudi čitamo znanstveno razpravo glede potovanja — na mesec; v uredništvu tega lista so namreč izračunali, da bi potovanje na mesec veljalo le borno svoto v znesku dvesto milijonov dolarjev in uredniki lista pravijo, da bi bilo dobro poslati na to potovanje — Winston Churchilla, ker tam še ni bil . . .

★

"The World-Telegram" v New Yorku se bavi z nabiranjem starega papirja in izraža mnenje, da mi ne znamo hraniti ta papir tako, kakor ga hranijo ljudje v Evropi. Potem nam svetuje naj nosimo one potrebščine, katere kupimo v prodajalnicah, nezavite domov . . .

★

Imenovani list tudi piše, da se vojna v Evropi sedaj lahko konča prav hitro in nepričakovano, toda kljub temu izraža mnenje, da lahko otvorimo pričakovano mirovno konferenco v San Franciscu, kajti na ta način se bodo vsi ministri inostranih del, kar jih je na svetu, medsebojno spoznali . . .

★

"The Star" v Indianapolisu, Ind., sicer ljubi Anglijo, toda istočasno jej ne zaupa. — Imenovani list namreč pravi: "Naši bratje v orožju, morajo postati tudi naši bratje v mirni dobi, toda vse izgleda tako, kakor da imenovani naši bratje zahtevajo od nas celo naše nedeljske košulje" . . .

★

"Washington Star" izraža mnenje, da je politična slika združenih narodov sedaj bolj zmedena, kakor je kedaj prej bila . . .

★

"The Post" v Washington, pravi, da je mnenje Moskve sedaj merodajno vsepovsodi v kolikor pridejo zavezniki v poštev glede njihovega vojevanja, kar dokazuje vsestransko odobrenje ruskega državništva . . .

★

"The News" v Indianapolis, Ind., pravi v svojem uvodniku glede nove vlade na Japonskem, da bode skušala sedaj doseči mir potom kakega posredovanja in pripominja, da Japoncem ni zaupati — radi česar se morajo brezpogojno podati na kar morajo zavezniki Japonsko — zasesti . . .

★

"The Herald" v Bostonu, Mass., se bavi v svojem uvodniku z nedavno potopljeno japonsko oklopnico imenom "Yamato", katero so naši potopili zajedno z drugimi japonskimi vojnimi ladjami, in pristavlja svoj koment: "Vprašanje — kedo bode zmagal na Pacifiku, je s tem rešeno" . . .

★

Newyorška "Times" je te dni objavila zgodovino dobe med leti 1917 — 1945, in potem pristavlja pripombo: "Sedaj nam je znano, da zmaga še ne pomenja konca" vojne, in da se moramo boriti za mir še hujše, kakor smo se borili po prvi svetovni vojni, kajti prav dobro vemo, da se bode vse to zopet ponovilo v vseh strahotah v meri, katera je bila dosedanjemu človeštvu povsem nepoznana — ako se sedaj ne borimo za trajen "mir" . . .

Office of the Postmaster New York, N. Y.

Iz glavnega urada Poštnega Oddelka v Washingtonu, D. C., dospelo je poročilo, da bode z dnem 19. apr. zopet ustanovljen poštni promet za dostavo pisem in dopis v Italijo, in sicer v naslednje kraje:

Vsa provincija Pisa.

Provincija Firenze (Florence) vse do trgov Prato in Sesto na severu.

Mesta Lucca in Pistoia in okolica.

Pisma in zavoji, slednji do 2 funta 3 unče težki, se sprejemajo. Pisma morajo biti omejene vsebine (osobne in poslovne), ki po svojem značaju niso transkontinentalnega pomena. Jestvine in drugo trgovinsko blago v teh pošiljatvah ni všteto.

Registracija pisem je na razpolago.

DOBITE EKSTRA Red Points ZA EN EKSTRA CHOP!

Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljene masti, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljene maščobe za Bojne Fronte in Domačo Fronto.

NOVA IZDAJA Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 50 centov

Naročite pri: "GLASU NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Dopisov brez podpisa in osebnosti ne priobčujemo. Dopisi za številko, ki bodo v našem uradu najkasneje v sredo zjutraj.

Vesti iz slovenskih naselbin

Dopisi so nam vedno dobrodošli, ker zanimajo vse naše čitatelje in se z njimi naši rojaki takorekoč med seboj pogovarjajo.

SVOBODA SE BLIŽA — NAROD POTREBUJE POMOČI!

Zbirajmo obleko, orodje in vse, kar je najpotrebnejšega pri vsaki hiši, da jim bomo poslali.

WAR RELIEF FUND OF AMERICANS OF SOUTH DESCENT (Bundles for Yugoslavia) na:

V RIDGEWOODU, L. I., je skladišče na

665 Seneca Avenue, vogal Gates Avenue.

V NEW YORKU pa:

WAR RELIEF FUND OF AMERICANS OF SOUTH SLAVIC DESCENT

161 PERRY STREET, NEW YORK, N. Y.

Zberite, kar morete pogrešiti in prinesite ali pošljite na gori označena naslova!

POBIRANJE OLEKE ZA STARI KRAJ

Chicago, Ill. — Z nabiranjem še uporabne obleke smo v Chicagu za kratek čas prekinili. Toda sedaj, ko je bilo objavljeno, da je prva pošiljatev srečno dospela v stari kraj, Jugoslavijo in pa, ker se pričakuje vsaki čas popolna osvoboditev Jugoslavije z Slovenijo vred, smo imeli sejo in sklenili, da zopet pričnemo z nabiranjem stare, a še uporabne obleke in sicer na 1901 W. Cermak Road, v Dr. Uršič-evi hiši. Lokal bo odprt vsak torek in vsak četrtek od 7. do 9. ure zvečer. Kdorkoli ima čas in hoče istega žrtvovati v ta plemeniti namen, se prosi, da pride pomagati. Rabimo moške in ženske.

Slovenci, Slovenke v Chicagi in okolici. Rojaki v starem kraju so skoro brez vsake obleke in obuvala. O tem ste lahko čitali v naših listih in ni mi treba ponavljati. Mi v Ameriki pa imamo še vedno vsega dovolj in gotov sem, da bomo tudi nadalje imeli vse, kar potrebujemo. Sedaj na spomlad se vrši čiščenje v hišah in marsikaj boste našli, kar prav lahko pogrešate ali pa Vam je celo samo na potu. Povežite vse to in prinesite na zgoraj imenovani naslov in ob napovedanem času. S tem boste storili veliko dobro delo, za kar Vam bodo gotovo hvaležni. Nikar ne recite: "Ja, bo morebiti dobil mojo obleko kdo drugačnega prepričanja kot sem jaz." Dobrodelje ne sme poznati nobenega prepričanja, nobene politike. Vsi, brez razlike političnega prepričanja moramo pomagati. Narod v starem kraju potrebuje pomoči in ima v prvi vrsti pred očmi osvoboditev. Politično prepričanje pa se zna po osvoboditvi obrniti ravno na isto stran, od katere bo dobil največ pomoči. To imejte pred očmi in darujte. Kdor nima primerne obleke, lahko daruje v denarju, kar se bo porabilo za prevoznino v New York in druge stroške. Morebiti preostail denar pa se bo porabil za nakup obleke ali drugega materijala.

Rodoljubni pozdrav,

John Gottlieb.

VELIKO ZANIMANJE ZA RELIFNO PRIREDITEV V CHICAGI V NEDELJO, 29. APRILA

Chicago, Ill. — Vsej čikaški slovenski javnosti je znano, da se vrši velika prireditev v korist našim ljudem v Jugoslaviji, v nedeljo, 29. aprila, v Češki-Ameriški dvorani na naslovu: 1438 W. 18th St. Kakor je razvidno iz poslanih oglasov, ki so jih prispevala društva vseh prepričanj, je med članstvom za to priredbo veliko zanimanja. Iz South Chicage so sporočili, da vse knjižice in vstopnice, kar so jih dobila ondotna društva bojo vse razpečali in si jih lahko vknjiži kot gotovino. Poslali bojo tudi štab delavcev, ki bojo pomagali na prireditvi. Razume se, da Northsidčani ne bojo zadaj za So. Chicažani.

V Cicero, Berwynu in par drugih okoliških naselbinah se kuha nekaj velikega. Kaj se bo skuhalo, pravijo, da je vojaška tajnost, ki bo pa razkrita na dan prireditve. No, ja. Bomo le videli kaj da bo.

Na Southside in v stari slovenski naselbini se dela na vse "kriple" za uspeh te prireditve, ki se bo vršila v naši sredini.

Glede programa naj rečem to, da bo bogat in prevlačen. Nastopila bosta dva pevska zbora in sicer Ženski zbor Slovenske ženske zveze in Moški zbor "Prešeren." Posebna atrakcija pa bo Možina trio, kdor jih je že slišal jih hoče še in še.

Glede igre "Mati" naj omenim le toliko, da imajo vloge izkušeni igralci, kot je Mrs. Kušar, Milan Medvešek, Anton Krapenc, Alice Kochmrl in Joseph Oblak.

Govornik pa bo, kot je bilo že poročano starosta vseh govornikov Etbin Kristan, predsednik SANSa. Morda bomo imeli tudi govornika iz starega kraja, ki bojo tisti čas tu v Ameriki kot delegatje dveh različnih svetovnih konferenc.

Program se prične točno ob tretji uri popoldne. Po programu bo pa prosta zabava, jestvine, pijača in ples.

Toraj, ne pozabite nedelje, 29. aprila. Pridite VSI! Ker to mora biti prava solidarna demonstracija čikaških in okoliških Slovencev v korist našim ljudem v stari domovini.

Nasvidenje!

Louis Zorko.

Zadnja seja pred prireditvijo v Chicagu

Chicago, Ill. — Vsi zastopniki, ki želijo sodelovati za veliko prireditev v nedeljo, dne 29. aprila naj pridejo na sejo v pondeljek 23. aprila, k Tomazinu na naslovu 1900 Cermak Rd. Pričetek ob 8. uri zvečer. — Louis Zorko, tajnik.

Velik pridelek zelja

Welland, Ont. — Neki farmer, ki obdeluje svojo zemljo v pokrajini Fenwick, je lani pridelal kar trintridesetkrat toliko zeljnatih glav, kakor je posadil zeljnatih rastlin. Vse zeljnate glave, kar jih je v jeseni pridelal, so bile izredno velike in so izgledale povsem normalne, toda ko je pričel te glave rezati in jih pripravljati za kislo zelje, je našel v vsaki kar po triintrideset manjših glav, katere vse so bile pokrite s zunanjimi listi, kateri so bili normalno veliki.

LIST MU JE V RAZVEDRILO

Horseheads, N. Y. — Spoštovano uredništvo: Dne 20-tega tega meseca bo moja naročnina dokončala, zato sem se namenil da vam v pismu pošiljam $2 za sédaj, za nadaljno naročnino na "G. N." Tako bom z veseljem list zavnaprej prejemal in ga prav z veseljem čitam, ker prinaša novice iz celega sveta. List, Vas prosim pošiljajte zmerom na spodnji naslov, ako bi se moral preložiti, Vas bom obvestil kam, in kje se nahajam. Torej, z omenjenem listom, si dosti časa prekrajšam, toda, upam in pričakujem, kdaj bom v listu lahko čital, da je končana vojna! Kar teško vsi konca vojne pričakujemo, ali za me je bolj teško, ker moram tukaj z Lahmi jetništvo prestajati, in sem sam Slovenec med njimi. Kar nisem dosti v dvajsetih letah pod tem narodu trpel, moram še sedaj tukaj po nedolžnem ž njimi ujetništvo prestajati.

Nič druzega si ne upam, kar da bi mi Primorci po končani vojni spadli k našem jugoslovanskemu narodu — Jugoslaviji. Bog živi in ohrani nas Slovence v bodoče!

Naj končam in se Vam že zavnaprej zahvaljim. Bog Vam daj le kaj dosti naročnikov in Vas ohrani pri zdravju!

Iz goriške okolice.

Vladimir Jurovec.

OB SOČI IN JADRANU GRME TOPOVI . . .

(Nadaljevanje z 2. str.)

strle v zrak porjaveli konci in ostanki težkih motornih vozil. Kot mrhovina so ležali mrtvi Nemci ob cesti, dokler jih niso naši pokopali.

Sledil je napad na Črni vrh — utrjeno belogardistično postojanko, ki jo je okupator kakor klin zarezal na prehodu iz Vipavske doline na notranjsko in gorenjsko stran za vzdrževanje cestne zveze Ljubljana—Logatec—Vipavska dolina—Gorica. Silovit zalet naših borcev je ob podpori težkega orožja po trdovratnih bojih od bunkerja do bunkerja zlomil odpor belih izdajalcev in njihovih gospodarjev. Preko 150 jih je mrtvih obležalo pod ruševinami, mnogo pa jih je padlo na begu v ognju strojnic.

Tej veliki zmagi pri Črnem vrhu so se v poslednjem razdobju osvobodilne borbe pridružile nove zmage Devetega korpusa v Poljanski dolini, kakor so to uničenje sovražnikovih postojank v Poljanah, Gaberku in Železnikih ter popolna osvoboditev Vipavske doline. Zdaj lahko rečemo z gotovostjo in s ponosom, da ni več daleč dan, ko bodo njegove zmagovite brigade in divizije vkorakale v poslednja okupatorjeva oporišča, v slovensko Gorico in zasužnjeni Trst, tja do zadnjih meja Primorja in Benečije, kamor že seže slovenska beseda, slovenska pesem.

L. K.

Angleški Molitveniki

V krasni vezavi, najfinejšega izdelka.

"KEY OF HEAVEN"

v finem usnju $1.75

Naročite pri:

SLOVENIC PUBL. CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

SLOVENSKE NOVOSTI

Milwaukee, Wis. — Vile rojenice so se oglasile pri družini Louis G. Bashell in pustile sinčka; enako tudi pri družini Raymond Laurich v Waukeshi.

Chicago. — V bolnišnici St. Anthony je v kritičnem položaju Joe Koprivec. Pri delu v tovarni se je malo pobil na kolku, toda rana se je zastrupila. Prijatelji so mu dali transfuzijo krvi in njegovo stanje se je nekoliko izboljšalo.

Johnstown, Pa. — Dne 28. februarja je padel na japonskem otoku Iwo, Cpl. Edward Mikolic, sin družine Frank Mikolic, Poleg staršev zapušča 5 bratov in pet sester.

Na zapadni fronti je bil drugič ranjen Carl Slabe, John Bubalo pa je bil ranjen v oko.

Burgettstown, Pa. — V bojih na japonskem otoku Iwo je padel Chester Melek, star še ne 20 let.

Gilbert, Minn.—Dne 3. marca je umrla za rakom Anna Brank, doma iz vasi Vogle na Gorenjskem, odkjer je prišla v Ameriko leta 1902. Tukaj zapušča moža, šest sinov, štiri hčere in brata.

Milwaukee, Wis. — Družina Demshar v West Allisu je bila obveščena, da je bil njen sin Sgt. Edward M. Demshar ranjen na bojišču v Evropi.

V Nemčiji je padel Pfc. Paul Peternel, ki zapušča starše, sestro in dva brata, oba v vojni.

Ely, Minn. — Tukaj je 29. marca umrl Aleš Lube, star 51 let in doma iz Brezovega dola na Dolenjskem, od kjer je prišel v Ameriko pred 35 leti. Našli so ga mrtvega na postelji. Tukaj zapušča brata.

Milwaukee, Wis. — V bolnišnici Deaconess je Theresa Sedmak, ki se je morala podvreči težki operaciji, katero je srečno prestala.

Cleveland, O. — Nagloma se je zgrudil Rudolph Česnik, star 56 let, in bil odpeljan v Emergency Clinic bolnišnico, kjer je kmalu potem umrl.

Gilbert, Minn. — Tukaj je umrl Frank Intihar, star okrog 80 let in doma iz vasi Dobropolje na Dolenjskem. Zapušča veliko družino.

Cleveland, O. — Po daljši bolezni je preminil na svojem domu Joseph Pavlench, star 59 let. Doma je bil iz Kostanjevice na Dolenjskem, kjer zapušča pet bratov in več sorodnikov. V Zjedinjenih državah je bival 32 let. Zapušča soprogo Thereso, rojeno Bohinc, sina Cpl. Josepha, ml., ki je bival 35 mesecev v Novi Gvineji, sedaj pa je nastavljen v Halloran General bolnišnici v New Yorku; hčer Thereso, brata Franka v Gary, Ind., ter več sorodnikov.

DR. IVAN LAH

Vodniki in Preroki

DR. FRANCE PREŠEREN (1800—1849)

Ako je resnična beseda pesnikova, da more pesnika prav razumeti le tisti, ki pozna njegovo domovino, je to gotovo veljavno pri nas: Vodnika nam je rodilo ljubljansko polje, odmevajoče v glasovih gorenjske narodne pesmi, Gregorčiča so nam dale goriške planine ob bregovih bistre Soče, Aškerca nam je dala zelena Štajerska s svojimi zgodovinskimi spomini, a Prešerna nam je dal naš najlepši slovenski kraj, okolica Bleda.

Oj, Vrba, srečna, draga
vas domača!...

Kje je Slovenec, ki bi ne poznal te čudovite pesmi, pri kateri nam nehote zatrepeta srce ob misli na pesnika in njegovo usodo! In kje je pesnik, ki je zapel svoji roj-tni vasi in hiši enako pesem in v njej izpovedal vso svojo veliko ljubezen in bolest, ki mu je bila povračilo sveta.

In vendar morebiti še niste bili v Vrbi na Prešernovem domu. Ne vem, morebiti daje Prešernovo ime in njegova pesem tej vasi poseben sijaj. A meni se zdi, da je tudi sicer Vrba ena najlepših vasi na svetu. Od katerekoli strani se ji približaš, povsod ti razkriva narava svoje čudovite krasote. Vrba leži na malem obronku sredi ravnega polja, obdanega od pašnikov in trat. Vasico obdajajo visoki hrasti, ki se dvigajo kot ponosni velikani nad drugim drevjem. Sredi vitkih vrhov se vidi že od daleč bela cerkvica sv. Marka. V ozadju se dviga ponosni greben Karavank s svojim vseobvladajočim Stolom. V podaljšku se kaže ozka dolina gorenje Save, obdana z visokimi planinami, ki se zvečer čarobno žare v žarkih tonečega solnca. A pred nami, tam on stran Save, ki šumi skoraj slišno pod bregovi za pašniki, se razgrinja veličastna panorama — okolica Bleda in za njo proti nebu kipeče vrste gorskih velikanov, osredotočene v višavah ponosnih triglavskih vrhov.

Sredi tega kraljestva okamenelih gorskih velikanov leži vas Vrba kot tiha, brezskrbna idila. Če stopimo v vas, nas pozdravi gruča starinskih pristno gorenjskih hiš. Tu je Prešernov dom. Prva hiša pod cerkvijo sv. Marka. Stopimo v hišo in pozdravimo malo ozko kamrico, v kateri se je rodil Prešeren. Kot da ga nam je prineslo novo stoletje, da v njem izvrši svoje veliko kulturno poslanje. Ime Prešeren je v tem kraju precej razširjeno in naša kulturna zgodovina pozna že prej več mož iz tega rodu. Iz vasi vodi preko polja pot do bele cerkve pod gozo: tam je Breznica. Tja je hodil Prešern v šolo. Tu je vsak dan gledal čudovito lepoto, ki ga je obdajala. Potem ga je vzel k sebi stric župnik na Kopanj in od tod je prišel v Ribnico. Leta 1812 je prišel na gimnazijo v Ljubljano, kjer so vladali Francozi.

Vodnik je bil navnatelj gimnazije. Zapiski pričajo, da se je Prešeren dobro učil. Leta 1820 je dovršil gimnazijo in šel ter odšel na Dunaj študirat pravoslovje. Iz njegovega dijaškega življenja imamo le malo podatkov, bilo je podobno življenju drugih slovenskih študentov. Vemo, da je poučeval v plemiškem zavodu in vzgajal mladega Turjačana, ki je postal pozneje znan nemški pesnik Anastasius Gruen-Auersperg. Z njim sta čitala Valvasorja in nem-

(Nadaljevanja na 4. str.)

ŽENSKI PROSPEKTOR NA DALJNEM SEVERU

Vancouver, B. C., 18. aprila. — Mrs. Hazel Midgley, ki je prvi ženski prospektor daljnega severa, odpotuje tekom par tednov zopet v North West Territory, oziroma v Yellowknife v imenovanem territoriju, ki je 450 milj oddaljen od Edmontona v severoiztočni smeri.

Njen mož je rudniški inženir, in z njim je Mrs. Hazel Midgely preživela več let v takozvanih zlatih pokrajinah in v naselju zlatoiskalcev, imenom Goldfields, v provinciji Saskatchewan. Letošnjo zimo je preživela v Vancouverju zajedno z petimi drugimi ženskimi zlatoiskalkami.

Mrs. Hazel Migley izjavlja, da, kedor je enkrat živel na daljnem severu, si nikdar več ne želi, da bi se za stalno vrnil v zakajena mesta. Tekom lanskega leta je na svojem potovanju videla in tudi ustrelila nekoliko medvedov, o katerih pa pravi, da niso tako nevarni, kakor izgledajo.

IŠČE SE:

HELENA BAJT, radi zelo važnih novic. Javi naj se zupniščn Sv. Cirila, 62 St. Marks Place, New York 3, N. Y.

HELP WANTED :: MOŠKO DELO

:: HELP WANTED Help Wanted (Male)

The War Man Power Commission has ruled that no one in this area now employed in essential activity may transfer to another job without statement of availability.

PRESSMEN
ON ROTARY PRESSES:
Good pay: steady work: plenty of overtime.
Phone Spring 7-1634
(75—81)

YOUNG MAN or BOY
FOR SHIPPING DEPARTMENT and LIGHT DELIVERIES
Full time, 5 days, opportunity for advancement. Apply:
METRO PUBLISHING CO.
383 BROADWAY (4th floor) N. Y. C.
(75—77)

YOUNG MAN TO LEARN CUTTING TRADE
Good Pay to Start
Fine Opportunity for Advancement
DURATEX NOVELTY BAG CO.
4 W. 16th ST. N. Y. C.
(75—77)

COUNTERMAN
EXPERIENCED for DAIRY RESTAURANT
Dobra plača, napitnine: zaprto ob nedeljah. Fina priložnost za pravega moža. — MELGREEN DAIRY RESTAURANT, 316—7th AVENUE, N. Y. C. Call or phone: WA 9-9749
(76—82)

MIZAR
"LAYOUT MAN". ROČNO in STROJNO DELO, NA MODERNEM POHIŠTVU. — Stalno. Izvrstna priložnost.
ERNEST O. PARENT
121 UNIVERSITY PL., N. Y. C.
Phone: AL 4-1037
(76—82)

MOŽ,
KI SE RAZUME NA POPRAVILA TOVARNIŠKIH STROJEV
CELI ALI DELNI ČAS
Oglasite se po 11. uri zjutraj.
JACOBSON
2 BOND STREET N. Y. C.
(76—82)

KROJAČI
IZDELOVALCI SUKNJIČEV
za
FINO "CUSTOM" DELO
EDWARD WEINBERG INCORP.
11 JOHN ST. N. Y. C.
(76—78)

KROJAČ
IZVEŽBAN NA MOŠKE SUKNJIČE IN OBLEKE
ZA FINO "CUSTOM" KROJAČNICO
Stalno delo in dobra plača.
Vprašajte: KEN
503 FIFTH AVE., N. Y. C. MU 2-2094
(72—78)

HELP WANTED
MOŠKO in ŽENSKO DELO
(Male and Female)

PRESSERS
on "STREET DRESSES"
STALNO DELO — DOBRA PLAČA
LEPA SVETLA DELAVNICA
Vprašajte: ANSAL DRESS CORP.
2230 GLEASON AVE., BRONX.
N. Y. — Phone UN 3-4976
(77—83)

MOŠKI ŽENSKE
ZNANJE O ŠIVALNEM STROJU
NAUČITI ŠIVATI MOŠKE HLAČE
HUDES
315 CHRISTOPHER AVE
BROOKLYN (3rd floor) — DI 6-5085
(75—78)

Opozorite še druge, ki ne čitajo "G. N." na te oglase. — Mogoče bo komu ustreženo.

POZOR, MOŠKI!
PRILOŽNOST!
IZURJENI
METAL MEN
(Body and Fender)
Potem tudi PRVOVRSTNI
MEHANIKI
5 dni na teden. 1½ po 40 ur.
Mnogo nadurnega.
Stalno delo za pravega moža. Začnite vašo po-vojno bodočnost.
JACK'S AUTO REPAIRS
1736 Pacific St., Brooklyn, N. Y.
(75—81)

MOŠKI in POMOČNIKI
ZA
VOJNO TOVARNO
Izurjenost ni potrebna
Dobra plača — Stalno delo
ČAS IN POL ZA NADURNO
W. M. C. ZAHTEVE
MOTT PROCESSING CO.
131-33 AVERY AVE., FLUSHING, Long Island (Pripravno za vožnjo z busom ali subwayem.)
(74—80)

Engine Lathe & Turret Lathe Operators
"ESSENTIAL"
STALNO DELO in DOBRA PLAČA
Potem tudi 1½ za nadurno.
45-05 — 103rd ST.
CORONA, LONG ISLAND
Phone: HA 6-6182
(74—80)

CARPENTERS and NAILERS
$1.15 na uro
57 UR MINIMALEN TEDEN
ČAS IN POL PREKO 40 UR
STALNO DELO — DOBRA PLAČA
PO-VOJN PRILOŽNOST!
ROME LUMBER
310 Richardson Street
Brooklyn, N. Y.
(74—80)

PORTERS
IZVRSTNE DELAVSKE RAZMERE
DOBRA PLAČA
STANOVITNO
Oglasite se lahko skozi teden.
Vprašajte za MR. HOLROYD
EASTERN DISTRICT Y. M. C. A.
179 MARCY AVE.
BROOKLYN
(B.M.T. Subway to Marcy Ave. Sta.)
(71—77)

POTREBUJE SE MOŠKE ZA SPLOŠNO DELO V TOVARNI
Izvežbanost ni potrebna.
PRILIKA ZA NAUČITI DOBRO PLAČANO OBRT. — DOBRA PLAČA. PO-VOJNA PRILOŽNOST!
Stalno delo — — Dober zaslužek!
W. M. C. odredbe vpoštevane.
Supreme Steel Products
52-55 — 74th ST., MASPETH, L. I.
(8th Ave. subway to Newton and Grand Streets; then trolley to 74th St. (one block)
72—79

DOVRŠITELJI
na
MOŠKE "SACK" SUKNJIČE
Potem tudi
FINISHING ŠOP KONTRAKTOR
(30 suknjičev dnevno.)
MU 2-8800
(71—77)

GLASS WORKERS
Experienced—Previous work on Press on Dies desirable but not absolutly necessary. Exceptionally, High Pay. Steady.—CONTINENTAL MFG. CO. 480 Southern Boulevardd, Bronx, N. Y. Phone MO 9-8793. After 6 MO 9-4629
(71—77)

BUY AN "EXTRA" WAR BOND — TODAY!

POVEST IZ DNI TRPLJENJA IN NAD

Gadje gnezdo

Spisal: VLADIMIR LEVSTIK

(9)

Zdaj pojde; Kastelka govori, poročnik tolmači, srditi starec posluša in grbančí obraz. Nekaj mu drgeče za usti — mari je dobila pravdo? Stari se muza, vsi se muzajo; tudi vdova se drži na smeh, zdajzdaj se začne prilizovati . . .

Ali zlatovratnik buši v grohot, maha gospodom, vzklika po nemško; glas se mu seče, solze mu zalivajo trde oči, za trebuh se stiska, udriha se po kolenih. Za njim se grohočejo vsi, da cingljajo šipe v oknih, bijejo se po kolenih in se drže za trebuhe. Stari se ustavi pred njo ter jo modro gleda, kakor da je povedala strašno vesel dovtip; nato začne mahati z roko pred njenim nosom in govoriti, govoriti, ves čas boreč se s smehom.

Poročnik prevaja, kakor more: vojna je vojna, cesarjev klic velja vsem brez izjeme; da je Kastelka s Kastelčevega, radi vérjamejo, in da sta sina dobra fonta, je prav lepo, ali to nikogar nič ne briga. Sam cesar ima žlahto pri vojakih, pa ji ne brani v boj. Opravila ne bo ničesar, ne tu ne drugod; gospod polkovnik se ne utegnejo meniti ž njo in ji lepo svetujejo, naj gre mirno domov ter se Bogu pritoži, ako ni zadovoljna. Po vsem svetu je zdaj tako, da morajo fantje na vojno.

Dve debeli solzi sta se utrnili gospe; nekaj težkega jo tiši, nekaj strašnega davi. Nič več se ne spomni, kdo je, le to ve, da gadov ne da. Zdaj ve samo še pokleknití, prositi z vzdignjenimi rokami; saj ne verjame, da ne bi mogli pomagati! Že skleplje roke, že sloči kolena; toda nekdo za njenim hrbtom jo rahlo obrne za rame in jo prijazno tišči na hodnik...

Zunaj pripeka rezko popoldansko solnce. V hlišču se vdova zave; ni je pomoči, vrag se je lotil gadjega gnezda, prav nji na kljub je našuntal krvavi ples. Obraz se ji koplje v pekočih curkih, sramu ali žalosti, kdo ve? Kastelka ne vidi, kod hodi, ne ve, kdaj se pelje in kam; črna pest mesi po njenim drobovju, išče srca in ga rnje iž nje.

V.

Toda zvečer, ko pekeče voz v temi na dvorišče, je tista ko zmerom: če so ljudje od svinca, bodo vsaj krogle človeške. Le nekaj leži mehko preko ust in oči, od boli, prestane za mlade in njihovo gnezdo.

V veži je luč; razdejana izba je spet urejena. Za mizo čakata Jože in Tone, Janez v sredi med njima; piče pol ure je časa, da se poslove.

"Saj sem vam pridigal, mati!" Joži ni prav, da je šla, v duhu že sliši zbadljivke. — "Ves regiment bo kazal s prostom za mano; ali je treba? Kdor mora, mora."

"Tvoja mati se je bala za sina," ga zavrne vdova z glasom, kakor bi kamenje padalo nanj. "Mari te je sram?"

In gad povesi glavo.

"Ne, mati, odpstite! Ni me, ne bo me; ravnali ste prav, kakor zmerom."

Kaj ne bi popuščal v teh zadnjih trenotkih!

Vsi štirje molče; potem pravi Tone:

"Če se ne vrnem, mati, so moje knjige Janezove; kar hranite zame v gotovem denarju, razdleite po svojem prendarku med brata in v dobre namene."

"In moja takisto," povzame Jože. "Saj veste sami najbolje . . ."

Kastelka se jezi:

"Molčita o testamentih! Ob miru se vrneta zdrava, vse drugo naj vaju ne briga."

Že sta prepričana. Oči jima tle živeje, drzen smehljaj igra okoli ust; niti osmešenje ni omajalo vere v sinovih. Janez naliva kozarce:

"Da trčimo na srečno svidenje! Žalostno je slovo brez vinske zdravice; in čas hiti."

Češe pojo, toda njih glas je moten, in vino je grenko nocoj. Kastelka nazdravlja:

"Da bi bili skupaj čez leto dni!"

"Da bi bili skupaj . . ."

Mati zvrne kozarec v dušku; in ko ga postavi nazaj, se razkrhne z žalostnim klenkom na dvoje.

"Močno roko imate," se smeje Tone. "Krepko boste vladali domu, ko naju ne bo."

"Pri Goljotovih sta bila!" se spomni Kastelka.

"Bila sva." Jože se grize v ustnice.

"Nu, vidiš, dekle te ne sramoti, ko hodi mati prosjačit zate. Starke smo avše, zato imate mlade rajši."

Toda skesano povzame:

"Naj Jela ne joče, vojna bo kmalu pri kraju."

In Tone pokima:

"Kmalu; Bog, da sva zraven. Za veliko gre."

"Dolgčas bo gledati zdaleč," se meni Benjamin. "Kdor to zamudi, je zamudil za zmerom; še tokrat bo zemlja krvava, potem nikoli več."

"Kako misliš, prerok?" se smeje mati prisiljeno.

"Tako, da je zadnjikrat. Nemara bom tudi jaz še na vrsti; ves dan hodi slutnja ko senca z menoj."

"Slutnje so bedarije!" roji Kastelka. "Kdor sluti, izkupi; modra glava se z ognjem ne igra."

Tedaj se zganejo vsi štirje: ura pri fari bije deset. Gadje vstajajo.

"Čas je, mati," de Jože. "Zdravi bodite in mislite name. Bog vas živi!"

Glas se mu trese, melkoba ga je obšla. Ali matere ne poljubi: na ustnicah hrani dišavo Jelinih las.

"Zbogom, mati!" pristopi Tone. "Da se vidimo, da trčimo še na Kastelčevem!"

"Zdrava bodita, gada!" Trdo jima stiska roke. "Ko vaju vidim spet, se ne bom več branila umreti. Vrnita se, kakor odhajata; ludo je počivati v tuji zemlji."

Sablji zvenita čez prag. Gada vesta, da je čas; težko bi jima bila s Kastelkino solzo v sreu. Toda vse ni pri kraju: Janez ju spremlja na postajo.

"Tam zajočemo vsi trije," premišlja Jože. "Pa njemu je dobro; z Zino bosta sedela zvečer in čebljala, ko naju morda že več ne bo. Ubogá Jela, z glavo je bila ob mizo . . ."

Že na vozu se spomni, plane doli in v hišo:

"Mati, besedo!"

Kastelka se zravna izza okna. Čemu se vrača otrok? Jokala je; malo, prav malo sme tudi ona . . .

"Kaj bi rad? Si pozabil kaj?"

"Da, mati." Jože sede tesno k nji. "Da bo mir pri duši: kadar se vrnem, napravite svatbo brez čakanja, kaj?"

Vdova mu gleda globoko v oči.

"Ne, ne," se nasmehne sin ter zardi pod lase. "Le tako . . . Težko je; dekle se mi smili."

"Da, sinko." hlipne stara; ne more se več zmagovati. "Kar hočeš, stori; ti boš gospodar. Le vrni se, Jože, pridi zdrav . . ."

Bogve zakaj se spomni na lepem, kako je majhnega po nedolžnem tepla s palico, ko je bil Tone kriv; kakor zdajle ga vidi ječati v kotu, in sama ječi, srce si ji zvija kesanja. Ves čas jo bo grizel črv za tisti dan!

"Odpusti, zlati moj!" hrope za njegovim vratom. "Če sem bila krivična, trda s teboj, pozabi . . . Nikoli vas nisem božala, ne tebe ne bratov, in vendar je bilo vse moje življenje ljubezen do vas! Vrni se, Jože; vsak dan in sleherno noč te čaka mati — čaka te zemlja, ki sem jo zate pripravila, tebi hranila . . ."

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Pravica med tatovi

Pred splošno sodnijo se je nedtvno obravnaval zanimiv slučaj, o katerem bi lahko rekli, da je zakon, ki določa zmiraj manjše dohodke. Neki Andrew Forray je bil za posredovalca. Njemu so izročili zlatnine v vrednosti $24,000, katero sta pokradla dva mlajša uzmoviča.

Ta posredovalec Forray je nesel zlatnino k Joseph in Helen Cuffori, kjer jo je prodal za $1000. Ko se je vrnil iz tisočakom, je rekel enemu izmed dečkov, ki sta to pokradla, da je preje samo $500. Deček je vze denar in dal po kratkem posredovanju Forrayu $100., kakor "komišen. No in na ta način je prejel Forray $600., dečkoma pa je ostalo samo $400.

Vse to se je godilo med posredovalcem Forrayem in starejšim dečkom, kateremu je bilo 17 let; mlajši pa je bil star 15 let.

Ta, starejši deček, ki je prejel denar od Forraya, je rekel lajšemu dečku, da je prejel od posredovalca samo $200. To sta dečka med sabo "bratovsko" delila tako, da sta vzela vsak po $100. V resnici je prejel seveda starejši $300, mlajši pa le $100.

Mlajšemu dečku se ni nekaj zdelo prav, pa se je pritožil pri policiji. Ta je šla seveda še malo delj in kmalu pronašla ter razrešila celo uganjko. Seveda se bodo vsi ubrisali za denar. Zlatnino so vrnili lastniku. Konec bo pa na sodniji.

VODNIKI IN PREROKI

(Nadaljevanje z 3. strani.)

ške pesnike ter se navduševala za domačo zgodovino in literaturo. V tej dobi je pisal Prešeren svoje prve pesmi, ki jih je sam sežgal, ker so se mu zdele slabi poskusi. Njegov talent se razvija pod vplivom tujih pesnikov, a še ne more najti svojega lastnega slovenskega izraza. Leta 1827 izide v nemškem "Ilirskem listu" prva Prešernova pesem "Dekletom". Prešeren postane doktor in se vrne v Ljubljano.

Naša domovina preživlja v teh letih težke čase. Nemška vlada vedno bolj pritiska, da bi zatrla spomin na svobodomiselne francoske ideje. Tujci vladajo v deželi; le ozek krog domačih duhovnikov se zanima za slovensko knjigo; njih delo se razbija ob težavah slovnice in črkopisa in se giblje le v ozkih mejah koristne in nabožne literature.

V Evropi se gibljejo prebujeni narodi in zahtevajo svoje narodne in občanske pravice. Njih pesniki pojejo pesem svobode in ustvarjajo dela, polna visokih misli in globokih nesnic. Pesniki postanejo duševni voditelji narodov, njihove pesmi odmevajo iz src tisočev, v njihovih delih se izraža duh naroda. Nastaja veliki preporod človeštva, ki se hoče osvoboditi vseh zastarelih nazorov in nasilnih vlad. Evropa se premlaja; povsod se dvigajo prevratne sile, ki rušijo stare svetove. Zavladala je doba romantike. Ali bo tudi nam prinesla svojega pesnika, duševnega voditelja? Zdelo se je, da je to skoraj nemogoče. Stroga cenzura je pazila na tisk, policijski sistem je skrbel, da se niso razširjale prevratne misli. Narod je bil miren in se ni upiral novemu režimu. Ljubljana je bila malo mesto z 10,000 prebivalci, aristokracijo in vojaštvom, ki je bilo večinoma tuje, z uradništvom in meščanstvom, ki je večinoma govorilo nemški, in s slovenskimi predmestji, ki so živela od gospode. V to Ljubljano se je vrnil Prešeren in vstopil v službo pri finančni prokuraturi, ker pa je čutil pritisk tujstva, je vstopil v pisarno dr. Chrobata kot odvetniški koncipijent. Istega leta se je vrnil v Ljubljano njegov mladostni prijatelj Matija Čop, ki je bil pred tem profesor na Reki in v Lvovu, kjer se je seznanil s slovenskimi, romanskimi in drugimi jeziki. Bil je, kakor pravi Prešeren, "velikan učenosti", ki je dobro poznal svetovne literature in postal pravi duševni vodja mlademu pesniku. Bil je tri leta starejši od njega, družila ju je skupna ljubezen do naroda in umetnosti. Težko je bilo njima, ko sta gledala kulturno puščavo v domovini. Pridružil se jima je še liccejski knjižničar M. Kastelic in ustanovili so "Kranjsko čebelico", ki naj bi vsako leto prinašala zbirko slovenskih pesmi. Ker nismo imeli slovenskega lista, je bilo s tem omogočeno, da so prišle na dan Prešernove pesmi. Tako se začne od leta 1830 razvijati Prešernov pesniški genij, ki se mahoma povzpne na višino sodobne evropske literature. Takoj prve pesmi zazvene v jeziku, ki stoji visoko nad vsemi tedanjimi poskusi, njih oblika je ubrana po mojstrskih vzorih svetovne literature, njih vsebina je izpoved pesniške duše, ki v njih izraža svojo bolest. Pesnik je spoznal svet in poje "Slovo od mladosti":

Okusil zgodaj sem tvoj sad,
spoznanje,
veselja dokaj strup njegov je
umoril,
sem zvedel, da vest čisto,
dobro d'janje
svet zaničvati se je zagovoril,
ljubezen zvesto najti, kratke
sanje;
zbežale ste, ko se je dan
zazoril:
modrost, pravičnost, učenost,
device
brez dot žal'vati videl sem
samice.

Sem videl, da svoj čoln po
sapi sreče,
komur nasprotna je, zastonj
obrača,
kak veter nje nasproti temu
vleče,
kogar v zibelki vid'la je
berača,
da le petica da ime sloveče,
da človek toliko velja, kar
plača.
Sem videl čislati le to med
nami,
kar upam slepi z golj'fijami,
lažnami.

(Dalje prihodnjič.)

Roxy gledišče

naznanja, da je Homer H. Harman bil imenovan ravnateljem za objave o obrti premikajočih se slik, oziroma "Motion Picture Industry" v tukajšnjem okraju. Harman, ki je že sedem let v tem poslu, je tekom minolih kampanj za prodajo vojnih bondov, dejanski sodeloval v tem okraju in to bodte tudi njegov posel povodom kampanje za sedmo državno posojilo, katero se konča z dnem 30. junija. Aktivno je tudi sodeloval povodom kampanje za Družbo Rudečega Križa.

Mr. Jules Field, od 20th Century-Fox družbe, je ravnatelj odbora za javno sodelovanje kinematografskih gledišč v newyorškem okraju.

ŽENSKO DELO
Help Wanted (Female)

ŠIVALKE — IZURJENE
ZA DELATI na "FULL-PIQUE"
STROJU za USNJENE ROKAVICE
brez "QUIRKS"
Vprašajte: MR ROTH
MEYERS MAKE INC.
1 PARK AVENUE N. Y. C.

(77—83)

HELP WANTED :: ŽENSKO DELO

The War Man Power Commission has ruled that no one in this area now employed in essential activity may transfer to another job without statement of availability.

HIŠNA DELAVKA
DEKLE ali ŽENA
5 DOPOLDNE TEDNO ali 2½ DNI TEDENSKO
DOBRA PRILOŽNOST
Phone: ES 5-5006
(77—79)

OPERATORS — FINISHERS
ON GIRLS' COATS
DOBRA PLAČA — STALNO
Prijetna svetla delavnica
WESTPORT SPORTSWEAR
1817 PITKIN AVENUE
BROOKLYN, N. Y.
(77—79)

ŠIVALKE
NA "STREET DRESSES"
DOBRA PLAČA — STALNO
SVETLA DELAVNICA
PRIJETNA OKOLICA
Vprašajte: ACE DRESS CO.
2405 HUGHES AVE., BRONX, N. Y.
(77—79)

OPERATOR on STREET DRESSES
potem tudi FLOOR GIRLS
Nekaj znanje na "Special Machine"
5 DNI — STALNO
Lepa svetla delavnica
Vprašajte: ANSAL DRESS CORP.
2230 GLEASON AVE., BRONX, N. Y. — Tel. UN 3-6976
(77—83)

ŠIVALKE
SAMO IZURJENE
na LADIES COATS & SUITS
STALNO — DOBRA PLAČA
Vprašajte: H. GREENBERG
2080 WEBSTER AVE., BRONX
New York
(77—83)

POZOR
DEKLETA! in ŽENSKE!
Delajte v lastni soseščini
LAHKA PRODAJA V VELIKI TRGOVINI S SADJEM
6 DNI NA TEDEN DOBRA PLAČA
STALNO DELO
PRIJETNE DELAVSKE RAZMERE
SAV—MOR—FOOD—MARKET
2641 BROADWAY N. Y. C.
(Corner 100th St.)
(73—79)

ŠIVALKE
IZVEŽBANE NA
"BLOUSES" — "SLACKS"
Section Delo
Potem tudi FLOOR GIRLS
Stalno delo, dobro plačane. Vprašajte
442 E. 166th STREET
BRONX, N. Y.
(75—81)

GIRLS — WOMEN
for LIGHT FACTORY WORK
INEXPERIENCED
PAID WHILE LEARNING
STEADY
A. & A. RUDNICK INC.
342 W. 14th STREET N. Y. C.
(75—77)

GIRLS
FOR POLO SHIRTS
MERROW & SINGER OPERATORS
also PRESSERS & FLOOR GIRLS
Good wages and Pleasant environment
Apply: EGREMONT MFG.
185 CLYMER ST. B'KLYN
at Wliiamsburg Plaza
(75—81)

WIGMAKERS & VENTILATORS
GOOD OPPORTUNITY
Apply:
ZAUDER BROS.
115 WEST 47th ST., N. Y. C.
(75—81)

GIRLS or WOMEN
for LIGHT ASSEMBLY WORK
5 day week, steady work, good pay.
Apply:
B. HABER
24 WEST 25th ST. N. Y. C.
(75—81)

DEKLETA! ŽENE!
BULLION EMBROIDERERS
(VEZENJE Z ZLATO NITJO)
— in tudi —
UČENKE IŠČE
DOLGO USTANOVLJENA TVRDKA
5½ DNI
Čas in ½ za preko 40 ur.
DELO OD KOSA
Prijetne Delavske Razmere
NAJVIŠJE PLAČE
Izvrstna Po-vojna Bodočnost.
IZUČITE SE DOBRO PLAČANO OBRT ZA MIROVNI ČAS
E. D. BROWN CO.
419 FOURTH AVE., N. Y. C.
(76—82)

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES

:: HELP WANTED
Help Wanted (Female)

WANTED — NURSES
FOR FLOOR DUTY
NIGHT WORK
Apply: BRONX EYE & EAR INFIRMARY, 321 E. TREMONT AVE., BRONX, N. Y.
Miss A. Marie RAU, Superintendent
(75—81)

ŠIVALKE
Izurjene in Neizurjene
DOBER ZASLUŽEK ZA IZURJENE
UČENKE PLAČANE
Prijetne delavske razmere. Vprašajte
MARGO SPORTSWEAR CO.
2912 Atlantic Ave., (4th fl.) Brooklyn
Applegate 7-3295
(76—82)

GIRLS! GIRLS!
Bindery Help
WANTED
Experienced and Inexperienced
for HAND and MACHINE WORK
Union wage for experienced.
STEADY WORK
H. W. WILSON CO.
950-72 UNIVERSITY AVE., BRONX, N. Y.
(75—81)

FLOOR-GIRLS and PRESSERS
Steady work, good pay, plus 1½ pay for overtime. — Apply:
A. & S. SPORTSWEAR
467 St. Mark's Place
St. George — Staten Island
(75—77)

FINGER — PERMANENT WAVER
ALL AROUND OPERATOR
5 DAYS, HIGH SALARY
WINDSOR, 883 — 1st AVE.,
(Between 49th & 50th) EL 5-7874
(75—77)

ŠIVALKE
NA ŽENSKE OBLEKE in SPORTSWEAR
Stalno delo; Izvrstna plača; fine delavske razmere.
FAVORITE DRESS CO.
37 WEST 20th ST. N. Y. C.
(73—79)

ŽENSKE ZA ČISTITI
URADNIŠKO POSLOPJE
KRATKE URE . . . POČITNICE
$22 NA TEDEN
NADURNO DELO, AKO ŽELITE.
DOBRE RAZMERE
Vprašajte SUPERINTENDENT
1501 BROADWAY, near 43rd St. NYC.
(53—82)

GIRLS—Light factory work
STEADY WORK, GOOD PAY, plus OVERTIME — ADVANCEMENT
Pleasant working conditions.
GENERAL PAPER GOODS MFG. CO.
253 — 36th ST., BROOKLYN
(72—78)

HIŠNA DELAVKA
za ZDRAVNIKOV APARTMENT in URAD: Izboren dom — Dobra priložnost. — 3 večere proste v tednu. Izvrstna plača.
(Dom blizu kopališča pri morju)
PHONE DE 2-2442
(75—81)

STENOGRAPHER
EXPERIENCED — 5½ DAYS
PLEASANT WORKING CONDITIONS
A. A. Nahman Org.
82 Beaver St. N. Y. C.
(75—81)

CLEANERS — FLOORGIRLS
NA BOLJŠE VRSTE DRESSES
Tudi DRAPERS
Izurjenost ima prednost, ampak ni bistveno potrebna. Izvrstna priložnost za voljno začetnico. Vprašajte:
TRUE JOY FROCKS
361 W. 36th ST., 8th flor. N. Y. C.
(73—79)

Operators and Finishers
on BLOUSES and NEGLIGEES
GOOD PAY STEADY WORK
PIECE WORK
TREMONT MFG. CO.
411 EAST TREMONT AVE., BRONX
(69—78)

WOMEN — GIRLS
Experienced SPANGLERS — Also CROCHET BEADERS — $1.— and up guaranteed — To do work on premises—1½ pay for overtime after 35 hours. — Steady. — BAMBOLA EMBROIDERY, 101 W. 38th St., N. Y.
(73—79)

CAFETERIA
FULL TIME WORK as
COUNTERGIRLS
WAITRESSES
6 DAYS 44 HOURS
NO SUNDAYS
MATRON
40 hour week: early morning hours; light cleaning.
Apply:
OHRBACHS
841 BROADWAY N. Y. C.
(71—77)

☞ SPISANA V ANGLEŠČINI ☜

The Garden Encyclopedia

V LIČNI IN TRPEŽNI PLATNENI VEZAVI

$4.00

VRTNARSTVO
SADJEREJSTVO
POLJEDELSTVO
Skoro 1400 strani —
750 Slik

Popolni voditelj za vaš vojni vrt.

Popolna vsaka beseda, vsaka stran, vsaka slika — mnogo NOVE snovi novih ilustracij!

EDINA VRTNARSKA ENCIKLOPEDIJA ZA DOMAČO POTREBO!

Nič visokih besed — vse je jasno, razločno, vporabno.

To knjigo je uredil E. L. D. SEYMOUR, B. S. A., poznana oseba v vrtnarstvu, ki ga cenijo vrtnarski izvedenci

Tukaj je v eni sami knjigi VSE, KAR VAM JE TREBA VEDETI O TEM—KAR ŽELITE PRIDOBITI! 10,000 člankov vam podrobno pojasni vse o vrtnarstvu, o sadilvi in sejanju, o gnojenju in oskrbi vrta. Najnovejše pa je VRTNARSTVO BREZ ZEMLJE; nova metoda za uničevanje škodljivcev, gojenje divjih rastlin, nove sestavine cvetlic! — Abecedno kazalo vam pove takoj, kar želite. Prirejeno za vsako posebje v Združenih državah, za vsako zemljo in vsako sezono.

KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York 11, N. Y.